Doornweerdje
pak(t) en verras(t)

Heveadorp Special

3 juni 2016

100 JAAR HEVEADORP
EEN WANDELING IN FOTO'S EN VERHALEN

Ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van Heveadorp is in dit dorp een wandelroute uitgezet langs 35 historische locaties. Op elke locatie is een bordje geplaatst met daarop een oude foto en een verhaal. Wij nodigen u van harte uit om deze zomer alle verhalen te komen lezen.

De route is te wandelen van 10 juni tot half september

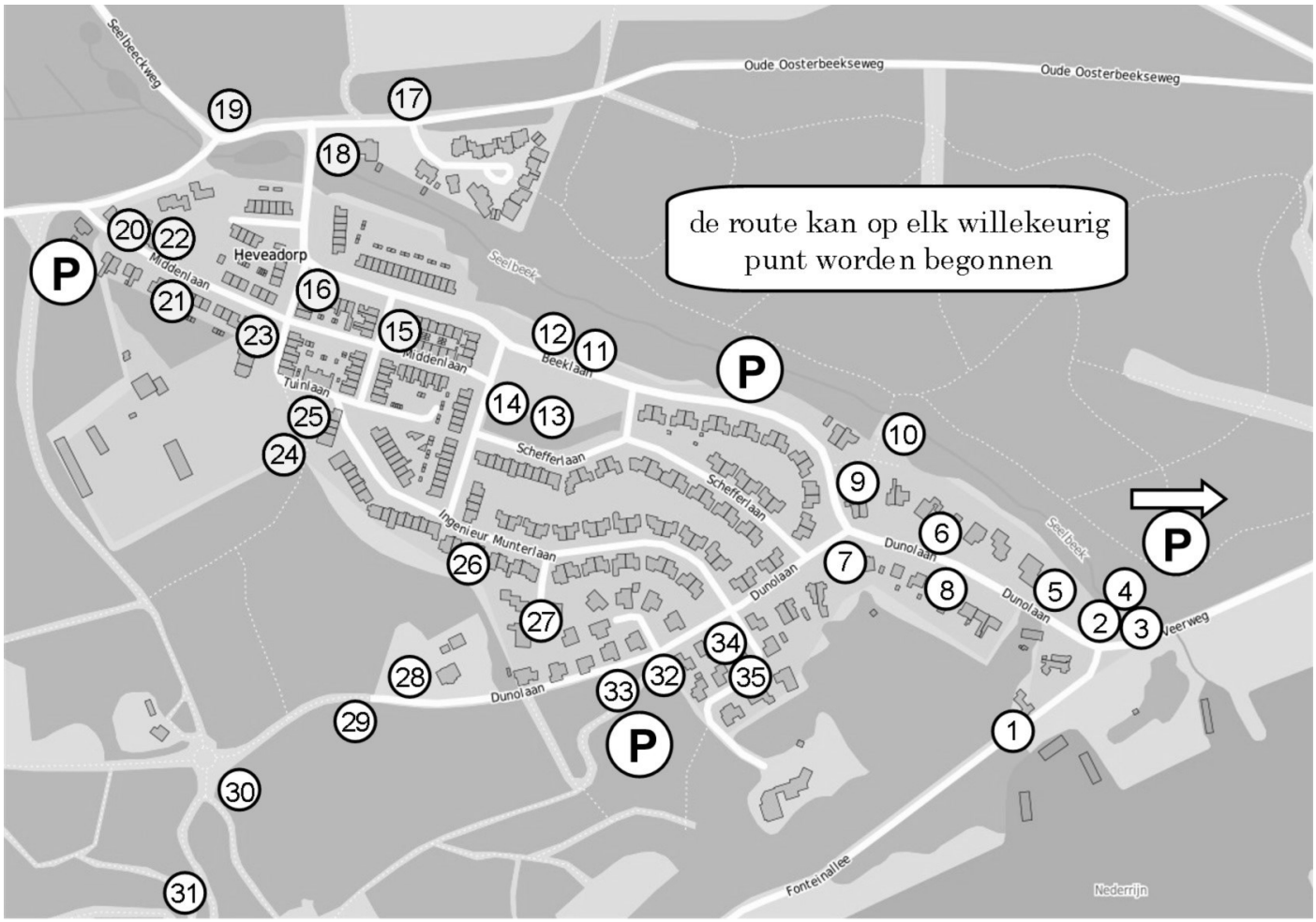

DE GESCHIEDENIS VAN HEVEADORP

Elk van de 35 bordjes langs de wandelroute vertelt een klein deeltje van de hele geschiedenis van Heveadorp. In deze speciale uitgave van het Doornweerdje worden de grote lijnen van die geschiedenis beschreven, zodat u de bordjes in hun context kunt plaatsen.

De eerste vermelding van de Seelbeek, de beek die door het dal stroomt, dateert van het jaar 839, toen een Hof aan de Seelbeek **(bordje 19)** aan een klooster in Duitsland werd geschonken. Ook nadien hebben er wat gebouwtjes in het dal gestaan maar de echte ontwikkeling begon op de Duno. Daar werd rond 1790 een landgoed gesticht, waarop in 1883 een prachtig landhuis werd gebouwd **(31)**. Hier woonde vanaf 1894 J.W.F. Scheffer. Deze breidde de bebouwing op de Duno aanzienlijk uit **(24,28,29,30)** en bouwde een tolhuis aan de Fonteinallee **(1)**.

Vanaf 1900 ontwikkelde Scheffer in het Seelbeekdal modelboerderij 'Het Huis ter Aa' waar op hygiënische wijze melk werd geproduceerd. De modelboerderij begon beneden bij de Rijn **(5,6,7,10)**. In 1908 werd hogerop in het dal een groot talud gemaakt, waarop een uitbreiding van de boerderij kwam **(9,11,27,32)**. Scheffer slaagde er echter niet in om winst te maken en de gebouwen van de boerderij werden in 1915 verkocht aan D.F. Wilhelmi uit Hoogezand die er zijn Hevea-rubberfabriek vestigde (*Hevea brasiliensis* is de Latijnse naam van de rubberboom).

De fabriek produceerde aanvankelijk fietsbanden maar al snel werden nieuwe producten toegevoegd zoals schoenen, laarzen en rubbervloeren. In 1928 had de fabriek 1500 werknemers **(4,11,32)**. Reeds in 1916 werd begonnen met de bouw van 83 woningen in cottagestijl voor de arbeiders **(12,20,25)**. Langs de Dunolaan en Rijnlaan kwamen vrijstaande woningen voor het hoger personeel **(34)**. Er kwamen scholen **(22)**, winkels, een postkantoor **(13)** en twee cafés. Het dorp beschikte over riolering en elektriciteit, wat voor die tijd bijzonder was. Er ontwikkelde zich een bruisend sociaal leven met onder meer een fanfare, zangkoren, voetbal- en gymnastiekclubs. Bovenaan de Duno stond Hotel Huis ter Aa dat ook nog beschikte over zowel een apart paviljoen op de Hunneschans als een terras met kiosk aan de haven **(27,35,3)**. Net buiten het dorp stond het gemeentelijk slachthuis en liep een tramlijn **(17,18)**.

Tijdens de Tweede Oorlog heeft Heveadorp zwaar geleden. Na een staking in mei 1943 werden zeven medewerkers gefusilleerd **(16)**. Tijdens en na de operatie Market Garden lag Heveadorp in de frontlinie en de schade was enorm **(2,15)**. Dorp en fabriek werden weer opgebouwd en Heveadorp maakte een bloeitijd door **(8,14,21).** Uiteindelijk werkten er 1800 mensen in de fabriek. In 1962 fuseerde Hevea met Vredestein. Daarna braken zware tijden aan en een aanzienlijkdeel van de productie werd naar andere plaatsen overgebracht. Tot overmaat van ramp bracht een brand in 1967 veel schade toe **(33).** In 1976 werd besloten dat de fabriek moest sluiten. Er volgde voor de bevolking een periode van onzekerheid omdat Vredestein het gehele dorp te koop zette **(23)**. Uiteindelijk nam een woningbouwvereniging de rietenkapwoningen over renoveerde deze. De fabriek werd afgebroken, het hoge talud afgegraven en op die plaats kwamen nieuwbouwwoningen **(26)**. Heveadorp was gered en kon in 1985 aan een tweede bestaan beginnen, zonder rokende schoorsteen.

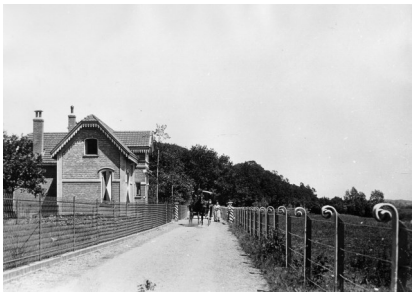

PRAKTISCHE INFORMATIE

Parkeren

Op het kaartje ziet u de beste parkeermogelijkheden in Heveadorp aangeduid met een P.

Waar begin ik met wandelen?

De nummers zijn zo geplaatst dat u een aaneengesloten wandeling kunt maken, maar u hoeft niet bij 1 te starten. U kunt de wandeling op elk gewenst punt beginnen, bijvoorbeeld bij uw parkeerplaats of uw eigen huis.

Themawandelingen

U kunt natuurlijk in één keer de hele route lopen, maar u kunt ook kiezen voor een van de vier themawandelingen. Hiervoor volgt u de nummers zoals op de kaart aangegeven. U kunt in beide richtingen beginnen.

Wandeling A : Periode vóór Huis ter Aa:	19, 24, 29, 30, 31, 1
Wandeling B: Modelboerderij Huis ter Aa:	5, 6, 9, 10, 35, 27, 28 , 20
Wandeling C: De Heveafabriek:	3, 4, 34, 33, 32, 16
Wandeling D: Het oude en nieuwe dorp:	2, 7, 8; 11 t/m 15, 17, 18, 20 t/m 23, 25, 26

Waar sta ik? Wat staat er op de bordjes?

1. Tolhuis
2. Huis Rijngoud
3. Rijnterras
4. Heveahaven
5. Ingang Huis ter Aa
6. Dunolaan 15
7. De huizen Hunzingo en Dollard
8. ‘Oostenrijkse’ woningen
9. Modelboerderij Huis ter Aa
10. Filterkelder
11. Huis Modern
12. Bunkerwoningen
13. Het dorpscentrum
14. De bakker
15. Verwoestingen in het oude dorp
16. Staking in mei 1943
17. Gemeentelijk slachthuis
18. De tram naar Arnhem
19. Hof aan de Seelbeeck
20. Huis Post en Enk en Huis de Zaaijer
21. De schoenmaker
22. Seelbeeckschool
23. Red Heveadorp: 1981
24. Tuinderij Wernsen
25. Huizen aan de Tuinlaan
26. Nieuwbouw jaren ‘80
27. Huis ter Aa
28. Huis de Vrucht
29. Duno: koetshuis
30. Belvedere
31. Huize Duno
32. Heveafabriek aan de Dunolaan
33. Brand!
34. ‘Bazenlaantje’
35. Theeschenkerij Huis ter Aa

Duoshop
Copy & Supplies

Voor al uw drukwerk

Deze ‘HEVEA-special’ van het Doornweerdje is gesponsord door de uitgever van het blad voor deze unieke en éénmalige grote gebeurtenis: want hoe vaak in een mensenleven mag je meemaken dat jouw (geboorte-) dorp

100 jaar bestaat!!!

Doornweerdje

pak(t) en verras(t)

Kijk op de website voor nieuwe en 2e-hands boeken over plaatsen en gebeurtenissen van de Veluwezoom: geschiedenis, kunst, cultuur etc.

www.doornweerdje.nl
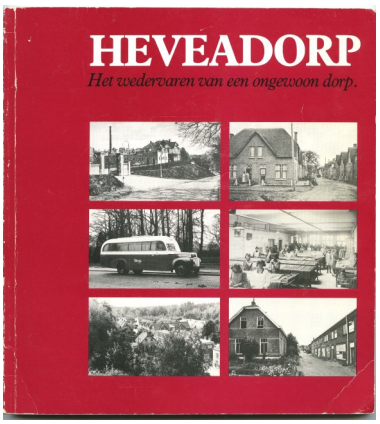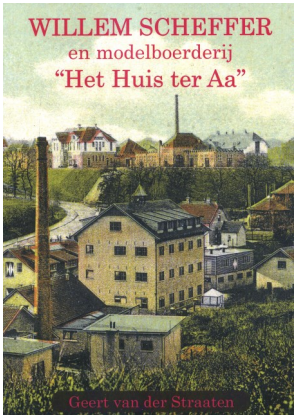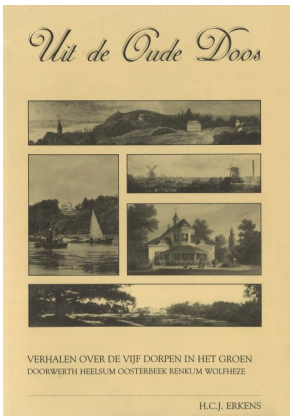
Schrijf u op de website in voor de nieuwsbrief en ontvang als eerste iedere nieuwe uitgave van het ‘Doornweerdje’ in uw mail, met daarnaast leuke, mooie en vaak ook verrassende artikelen over gebeurtenissen uit de regio.